

NOTA AAN HET OVERLEGCOMITE

Betref: Ontwerp van Samenwerkingsakkoord van tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de uitvoering van een aantal bepalingen van Richtlijn 2016/2284 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2016 betreffende de vermindering van de nationale emissies van bepaalde luchtverontreinigende stoffen, tot wijziging van Richtlijn 2003/35/EG en tot intrekking van Richtlijn 2001/81/EG

HISTORIEK VAN HET DOSSIER

Op 14 december 2016 werd de nieuwe richtlijn 2016/2284 betreffende de vermindering van de nationale emissies van bepaalde luchtverontreinigende stoffen aangenomen. Deze richtlijn vervangt richtlijn 2001/81/EG inzake de nationale emissieplafonds (NEC) en legt emissieplafonds vast vanaf enerzijds 2020 en anderzijds 2030. De richtlijn is in werking getreden op 31 december 2016 en de lidstaten moesten deze richtlijn uiterlijk tegen 1 juli 2018 omzetten. Ze werd omgezet door de drie gewesten.

Voor het Vlaams Gewest werd deze richtlijn omgezet door het besluit van de Vlaamse Regering van 27 oktober 2017 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne en tot wijziging van artikel 3.7.10.2 van titel III van het VLAREM van 16 mei 2014.

Voor het Brussels Gewest werd deze richtlijn omgezet door het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot vastlegging van emissieplafonds voor bepaalde luchtverontreinigende stoffen.

Voor het Waals Gewest werd deze richtlijn omgezet door het besluit van de Waalse regering van 11 april 2019 betreffende de vermindering van de emissies van bepaalde luchtverontreinigende stoffen.

Deze nieuwe NEC-richtlijn (hierna "NECR" genoemd) legt emissiereductiedoelstellingen vast per lidstaat voor vijf pollutanten: zwaveloxiden (SO_x), stikstofoxiden (NO_x), vluchtige organische stoffen exclusief methaan (NMVOS), ammoniak (NH₃) en fijn stof met een aerodynamische diameter tot 2,5 µm (PM_{2,5}). De NECR bevat doelstellingen voor twee tijdsblokken. Een eerste set doelstellingen is van kracht vanaf 2020 en een tweede set vanaf 2030. Voor de periode voorafgaand aan het tijdsblok 2020 blijven de emissieplafonds uit Richtlijn 2001/81/EG van kracht. De reductiedoelstellingen in de NECR zijn uitgedrukt als een procentuele reductie ten opzichte van het referentiejaar 2005. De NECR legt aan de lidstaten ook op een emissiereductieprogramma op te stellen om die doelstellingen te halen en om emissieprognoses op te stellen in functie van de voorgenomen maatregelen, om jaarlijks een emissieinventaris op te stellen voor de pollutanten die zijn opgenomen in bijlage 1 bij de richtlijn, om de impact van luchtverontreiniging op de ecosystemen in kaart te brengen en om over al deze zaken te rapporteren.

De emissiereductiedoelstellingen geldig vanaf 2020 zijn overgenomen uit het geamendeerde protocol van Göteborg. De verdeling van de noodzakelijke inspanningen om deze emissieplafonds na te leven is het onderwerp van een samenwerkingsakkoord¹. De goedkeuringsprocedures voor dit akkoord zijn op dit moment lopende bij de verschillende overheden (Gewesten en federale overheid). Ze moeten dus niet opgenomen worden in een nieuw samenwerkingsakkoord. Daarentegen is wel een nieuw samenwerkingsakkoord nodig voor de verdeling van de reductiedoelstellingen die gelden vanaf 2030. Dat is het voorwerp van het voorliggende samenwerkingsakkoord.

Op 4 mei 2017 werden de Belgische emissieplafonds vanaf 2030 die zijn vastgelegd in de NECR door de Interministeriële Conferentie Leefmilieu (ICL) verdeeld over de Gewesten. Op hetzelfde moment is besloten om de rechtszekerheid van de verdeling te verzekeren middels een samenwerkingsakkoord.

Naar aanleiding van de beslissing van de ICL van 4 mei 2017 werd een ontwerp van samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest uitgewerkt voor de verdeling van de inspanningen in het kader van de NECR. De Uitgebreide ICL van 3 mei 2019 verklaarde zich akkoord met het ontwerp van samenwerkingsakkoord en verzocht de federale en gewestelijke overheden de goedkeuringsprocedure voor het voorliggende samenwerkingsakkoord zo snel mogelijk af te werken.

In het voorliggende ontwerp werden, in vergelijking met de tekst die door de ICL werd goedgekeurd, een aantal tekstuele inconsistenties tussen de Nederlandstalige en de Franstalige tekst weggewerkt. Deze aanpassingen hebben geen inhoudelijke gevolgen.

AANLEIDING: HERZIENING VAN DE NEC-RICHTLIJN

De emissiereductiedoelstellingen die in de NECR zijn opgenomen, zijn strenger dan de emissieplafonds die sedert 2010 van kracht zijn en vereisen dus aanvullende inspanningen van de 3 Gewesten én van de federale overheid. De inspanningen van de Gewesten gaan over het naleven van de emissieplafonds, waarvoor de Gewesten binnen hun bevoegdheden maatregelen moeten nemen, op de manier die zij het best achten. De inspanningen van de federale overheid hebben betrekking op specifieke maatregelen binnen de federale bevoegdheid die in het samenwerkingsakkoord worden bepaald, en dit ter ondersteuning van het gewestelijke beleid voor het bereiken van de emissieplafonds. De gewesten hebben dus een resultaatsverbintenis (het naleven van de emissieplafonds), terwijl de federale overheid een middelverbintenis heeft (invoeren van de in het akkoord gespecificeerde maatregelen), om bij te dragen tot het naleven van de Belgische plafonds.

De NECR legt aan de lidstaten op om een nationaal reductieprogramma op te stellen voor de betrokken pollutanten tegen 1 april 2019. Artikel 15 van het samenwerkingsakkoord legt een kalender vast voor de gewestelijke en federale bijdragen voor dit programma en de rapportering ervan aan de Europese Commissie.

¹ Samenwerkingsakkoord van 7 september 2018 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de uitvoering van een aantal bepalingen van het Protocol bij het Verdrag van 1979 betreffende grensoverschrijdende luchtverontreiniging over lange afstand, ter bestrijding van verzuring, eutrofiëring en ozon op leefniveau, met bijlagen, ondertekend in Göteborg op 30 november 1999, zoals gewijzigd op 4 mei 2012 te Genève

Emissie-inventarisatie, het opstellen van emissieprognoses en de monitoring van de impact van luchtverontreiniging op ecosystemen zijn louter gewestelijke bevoegdheden. Deze verplichtingen zijn in de NECR in sterke mate, zowel naar inhoud als naar timing, afgestemd op de verplichtingen onder het Göteborg Protocol bij het LRTAP-verdrag. De gegevens uit deze inventarissen, prognoses en monitoring van de impact van de emissies moeten gecompileerd worden op Belgisch niveau alvorens ze aan de Europese Commissie kunnen worden overgemaakt. Het voorliggende samenwerkingsakkoord legt de modaliteiten van deze compilatie vast.

Het voorliggende samenwerkingsakkoord zet bovendien de volgende bepalingen van de NECR om die op Belgisch niveau moeten beslist en gerealiseerd worden: de toepassing van de flexibiliteitsmechanismen bij de beoordeling van het voldoen aan de reductiedoelstellingen (NECR, artikel 5) en het ter beschikking stellen van nationale gegevens (NECR, artikel 14.1).

SAMENWERKINGSAKKOORD

Naast de overwegingen bestaat het samenwerkingsakkoord uit zeven hoofdstukken en twee bijlagen.

- Hoofdstuk I definieert begrippen en afkortingen die in de tekst van het samenwerkingsakkoord gebruikt worden en beschrijft de doelstellingen ervan.
- Hoofdstuk II geeft de Belgische emissieplafonds alsook de verdeling ervan over de gewesten. In §1 van artikel 4 worden de bindende gewestelijke doelstellingen vermeld. In §2 van artikel 4 wordt duidelijk gemaakt dat deze voor wat de transportsector betreft, gebaseerd zijn op verkochte brandstofhoeveelheden.
- Hoofdstuk III somt de andere gewestelijke verplichtingen op, naast de emissieplafonds. Deze hebben te maken met emissie-inventarisatie, monitoring van de impact van luchtverontreiniging op ecosystemen, rapportering van deze zaken en aanpassing van de doelstelling bij aanpassing van de emissie-inventaris voor het referentiejaar 2005, gezien de doelstellingen in het protocol van Göteborg als procentuele reducties zijn geformuleerd. In artikel 10 wordt de procedure uiteengezet indien een gewest één van haar plafonds niet kan naleven, en wat moet gebeuren indien het gewest wil gebruik maken van de in de NECR voorziene flexibiliteitsmechanismen.
- Hoofdstuk IV betreft de verplichtingen van de federale overheid. In tegenstelling tot de gewesten krijgt de federale overheid geen kwantitatieve verplichtingen opgelegd, maar gaat het hier over maatregelen die moeten bijdragen tot het bereiken van de gewestelijke emissieplafonds, en zo dus ook de Belgische plafonds.
- Hoofdstuk V betreft de afspraken over de uitwerking van een Belgisch reductieprogramma, zowel voor de eerste rapportering ervan in 2019 als voor de vierjaarlijkse actualiseringen (en bij verwachte overschrijding van de reductiedoelstellingen nog frequenter).
- Hoofdstuk VI zet uiteen hoe de verplichtingen in het kader van het samenwerkingsakkoord worden opgevolgd.
- Hoofdstuk VII betreft de slotbepalingen.
- Bijlage I werkt de mogelijke toepassing van flexibiliteitsmechanismen verder uit. Deze bijlage is een directe omzetting van de overeenkomstige bepalingen uit de NECR en dient voor de omzetting van die bepalingen op Belgisch niveau.
- In bijlage II zijn de bepalingen uit de NECR overgenomen voor wat betreft de aanpassingen aan de emissie-inventaris voor wat betreft de evaluatie van de naleving van de emissiereductiedoelstellingen.

VOORSTEL VAN BESLISSING

Het Overlegcomité:

1. keurt het voorliggende ontwerp van samenwerkingsakkoord goed;
2. verzoekt de federale en de gewestelijke overheden om de instemmingsprocedure met het voorliggende samenwerkingsakkoord zo snel mogelijk af te werken.

REGERINGSLID DAT HET DOSSIER INDIENT:

Jan JAMBON
Minister-president van de Vlaamse Regering

INVENTARIS

Ontwerp van Samenwerkingsakkoord van tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende de uitvoering van een aantal bepalingen van Richtlijn 2016/2284 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2016 betreffende de vermindering van de nationale emissies van bepaalde luchtverontreinigende stoffen, tot wijziging van Richtlijn 2003/35/EG en tot intrekking van Richtlijn 2001/81/EG